

שלא ליהנות ממעשה שבת, וממילא דהוא מנוע מאכילתו, ולענין שחיטה שאינה ראוי' בענין דוקא איסור אכילה בהחפצא, אבל אה"נ דבאיכא חלות שם איסור על החפצא, דגם דרבנן מועיל לשוויי שחיטה שאינה ראוי' ומיושב דברי הרמב"ם כמש"נ.

כבואי את מעכתר"ה בדברני, הנני בזה להודיעו, כי אתפלא על אשר אינו משים לבו בדבר רבנות של קהילה מכובדה, אשר בזה גם ירויח לו לפרנסתו, ובעיתות האלה אין בני הקהילות משימים לבם לבוא להרב למקומו, לבקשו שיקבל את כתר הרבנות, יהי' מי שיהי', והוא זה גלות התורה, שנגזר על גדולי' שהם יחפשו אחר הרבנות, והי' ברכה למעכתר"ה שי', שיודמן לו מקום בכבוד והרוחה.

הכ"ד מוקירו
חיים הלוי סאלאויצ'יק
א' י"ז למב"י ה'תרס"ח, בריסק

הגאון רבי חנוך העניך אייגש וצ"ל
מו"ץ בוילנא, ובעל ה"מרחשת"

בענין שחיטת עוף דאורייתא

ב"ה. ווילנא, יום ד' פ' וישב, תרס"ג.
כבוד ידידי הרב הג' וכו' מוהר"י זונדיל הכהן שליט"א

מה שתמה כת"ר עלי עמש"כ דלדעת רש"י למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת
הוי טריפה דאורייתא, שזה סותר גמרא ערוכה במקומה כ' א' – אני תמה על
תמיהתו, איך לא ראה שזו באמת קושיית התוס' שם ד"ה אילימא, דלדעת רש"י
צ"ל באמת טריפה מה"ת, ולא מלבי הוצאתי מלין כן לאמר כן בדעת רש"י. ומה
שתמהו התוס' על רש"י והרבו להשיב על שיטתו, כבר יישבתי דלדעת רש"י צ"ל
שכל הסוגיא והשקו"ט שם תתפרש לענין אם הוי נבלה או טריפה. ומה דאיתא
שם למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת לא הוי עיקר סימנים או להיפך, הובא רק
לענין אם הוי נבלה או לא, אבל טריפה ודאי הוי מה"ת.

ואני מוסיף להתפלא עוד יותר על כת"ר אחרי אשר ראה דברי שם שכ' ליישב דעת רש"י, וגם הביא חנא דמסייע לי – הגאון בעל מג"ש שגם הוא מפרש כן הסוגיא לדעת רש"י, א"כ מה הי' קשה לו בתחלת דבריו. ומש"כ כת"ר דלדעת רש"י צ"ל דהא דתני לוי כל הטויפות שמנו חכמים בבהמה כנגדם בעוף

הוא מדרבנן למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת, שנראה מסתימות דבריו דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת אין כל טריפות בעוף מדאורייתא, – ע"ז אני קורא תמה תמה הלא גמ' מפורשת היא לקמן כ"ח א' דטריפה אסורה מדאורייתא גם בעוף למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת, יעו"ש דקאמר נהי נמי דכי תבר לי' שדרה ומפרקת הוי לה טריפה, תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה. ויעו"ש ברש"י דתהוי כטריפה ששחטה, הרי עכ"פ טריפה הוי אלא דשחיטתה מטהרתה, אבל לומר דלא הוי טריפה כלל – זהו דבר שלא ניתן להאמר כלל, וסותר כמה גמרות מפורשות, וכן תפסו התוס' דף כ' א' שהבאתי בפשיטות דמ"מ טריפה אסורה מדאורייתא למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת, ויעו"ש עוד ד"ה לא אמרן יבואר כן, וא"צ להאריך בדבר פשוט כזה אשר אישתמיט לי' מכת"ר כ"ז.

ומה שנסתייע מדברי הגמ' נזיר כ"ט א' דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת שפיר אכיל הכהן מליקה, – לא ראה דברי התוס' שם על מקומם ד"ה אלא, דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת בנזיר שם וכהן אכיל מליקה הוא משום דס"ל דמחזיר סימנין אחורי העורף ולא הוי חתיכת שדרה ומפרקת כלל.

ומה שהקשה א"כ מאי מקשה הגמ' שם על רבין בר קיסי משמואל כל הכשר וכו' הוא פסול פסול אה"נ דבאכילה אסור במליקה כמו בשחיטה רק לענין נבלה או טריפה החילוק בין שחיטה למליקה, – מלבד מה שלא קשה כ"כ, דלשון כשר או פסול משמע דפסול שחיטה או מליקה מיירי, ולא אאיסור טריפה שאין נופל ע"ז לשון פסול, כמ"ש הרמב"ם דכל מקום שנאמר בשחיטה פסול הוי נבלה, ולשון אסור שייך בטריפה. ומש"כ רש"י ז"ל כ' ב' שם ד"ה תיהני לה לפרש לשון המשנה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה היינו טריפה, הוא רק הס"ד, אבל לפי המסקנא דחותך בלא רוב בשר, יש לפרש לשון המשנה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה, היינו נבלה, וברוב בשר עמו, ואין הלשון יוצא מידי משמעותו דפסול היינו נבלה, וכמו כן כשר היינו דלא הוי נבלה.

מלבד כ"ז יעיין כת"ר. בהשמטות שנדפסו בסוף קונטרסי ששם הוצאתי אופן דהא דאין עיקור סימנין בעוף נ"מ ג"כ לענין היתר אכילה במליקה, דהיינו לאחר חתיכת שדרה ומפרקת נעקרו הסימנים דאז כיון דרש"י ז"ל ס"ל לקמן ל"ב דא"ט לחצי חיות, טריפה דעיקור סימנים לא מהני לאסור באכילה יעו"ש היטב. ואכ"מ.

ומה שתמה על פליאתי על דברי התוס' חולין פ"ד א' שהוצאתי כוונת התוס' מפשוטה, שכוונתם לחלק דעוף שאין בו חיות כ"כ אינו יכול לעמוד לאחר שחיטה כמו בהמה. – אני לא כן אנכי עמדי, אין הדבר תלוי ביכולת העמידה או לא, כמו שכ' התוס' בסוטה כ"ז א' דעל עמידה ממש לא קפיד קרא, דאפי' בהמה שנשברו או נחתכו רגלי' הוי בת העמדה והערכה, א"כ עיקר הדבר תלוי בחיות

אם חשוב חי' או לא, דאם מפרכסת חשוב כחי' לכל דברי', א"כ מה לי אם העוף חלוש ואינו יכול לעמוד על רגליו, דאין צריך עמידה על רגליו ממש, ואף יכולת לזה, כמש"כ התוס' הנ"ל. וא"כ ע"כ כוונתם לומר שבאמת עוף מפרכסת אינה חשובה כחי', וע"ז שפיר תמהתי מגמ' דדק"ב א'. ודברי התוס' דערכין שהביא כת"ר צ"ע קצת בכוונתם. ואפשר ג"כ כוונתם דגוסס של אדם אינו כחי' ולא כל הגוססים שוין. ומה שכ' ויכולה לעמוד טפי, לרווחא דמילתא כ' כן, אבל העיקר אינו תלוי בזה, וכמו שנתבאר מדברי התוס' דסוטה הנ"ל. ואם הי' כונת התוס' בחולין כמו שהבין כת"ר, א"כ מה זה שכ' שדוחק לחלק כן, הלא גדולה מזו מצינו דגם אדם דאית לי' חיותא טפי מעוף מ"מ לא חשוב בר העמדה והערכה כיוצא בו כמ"ש התוס' בערכין, א"ו לא נחתו לחילוק זה של התוס' בערכין, וכוונתם כפשוטה שמפרכסת לא הוי כחי' בעוף, ופליאתי על דבריהם קמה וגם נצבה.

ושלום לידידי ולתורתו כנפשו שבעו ונפש ידידו תדרשנו לטובה כה"י

חנוך העניך אייגעש

הגאון רבי אהרן קטלר זצ"ל
ר"מ דקלצק ולייקוואוד

הערות בשיטת הרא"ש בביטול ברוב*

בעזה"י מרחשון תשי"ב לפ"ק

(א) רא"ש פ' גה"נ סי' ל"ז אבל חד בתרי בדבר יבש וכו' דאפי' אכיל לי' חדא הוי ספיקא דאורייתא וכו'. לכאורה הא בכ"א צריך לילך בתר רוב. ואולי סובר דהא הוי תרתי דסתרי אהדדי, דהא מתירין כל השלשה, וכמו בס"ס בתוס' ב"ק י"א (ד"ה דקא מטהרת). והא דמותר בס"ס בתערובות, התם הרי אין סתירה בממ"נ, דהסתירה היא רק בספק השני, אבל הרי אפשר דכולם מותרים. אך א"כ הי' לו לומר דהרי ממ"נ איכא חד אסור, והכי קיימינן, לאפוקי מהשיטה דכ"א מותר, דאזלינן בתר רוב, הי' להקשות כנ"ל, אבל ספיקא דאורייתא אין כאן, דהא לגבי כ"א אזלינן בתר רוב. וצ"ל בדעתו דאלולי שהאסור נתהפך להיות היתר

(*) המאמרים דלהלן נמסרו ע"י ראש ישיבת ליקוואד הרב אריה מלכיאל קוטלר שליט"א, ינעתקו ועובדו מחוך כתי"ק. ע"י הרב אשר דוד מייערס. ההערות בשוליים הם של המעתיק.